

บทที่ 3 ทรัพยากรธรณีวิทยาของแหล่งท่องเที่ยว

3.1 คำจำกัดความ

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากที่อยู่อาศัยปกติด้วยความสมัครใจไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อการพักผ่อน ความเพลิดเพลิน ซึ่งไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยมีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวชมภูมิประเทศ การศึกษาลักษณะธรณีวิทยาของท้องถิ่นเป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน มีกระบวนการเรียนรู้จากลักษณะที่ปรากฏให้เห็น ไม่ว่าจะเป็นลักษณะภูมิสถาน การไหลของหินที่มีลักษณะรูปร่างที่แตกต่างกัน การศึกษาซากพืชซากสัตว์ในยุคดึกดำบรรพ์ที่เก็บรักษาในชั้นหิน การจัดการในเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรที่ต้องอาศัยเวลาในการทำให้เกิดเป็นลักษณะที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน การส่งเสริมวัฒนธรรมในการเข้าชม การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การสัมผัสโดยไม่เป็นการทำลายหรือขูดขีดสิ่งของมีคมลงบนลานหินหรือชั้นหิน ไม่ขุดค้นหรือสกัดนำเอาหินหรือเศษซากบรรพชีวินมาขายเพื่อผลประโยชน์เล็ก ๆ น้อยๆ แทนการอนุรักษ์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แก่เยาวชนต่อไปในอนาคต

3.2 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว

หมายรวมถึงผลกระทบจากการพัฒนา ปัญหามลพิษ และการทิ้งขยะ ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่อดิน พืชพรรณ แหล่งน้ำ และป่าไม้ ผลกระทบจะมีความรุนแรงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ ความเสื่อมโทรมที่จะเกิดขึ้นกับธรณีสัณฐานหรือแหล่งท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นเฉพาะแห่ง และบางครั้งจะเกิดความขัดแย้งของบุคคลบางกลุ่ม ผลกระทบทั้งหลายเหล่านี้จะต้องมีการจัดการเพื่อลดปัญหา และเพื่อเป็นการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการสร้างถนนหนทาง การคมนาคม ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์หรือบางครั้งเป็นที่พักแรม จะก่อเกิดปัญหาการกัดเซาะ การไหลบ่าของน้ำ และการก่อสร้างที่ขวางทางไหลของน้ำธรรมชาติ

นอกจากนี้การจัดการน้ำเสียและแหล่งทิ้งขยะยังมีความสำคัญ ทำอย่างไรถึงจะไม่มีปัญหาการปนเปื้อนต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อแหล่งน้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน ปัญหากลิ่นที่เกิดจากการทิ้งของเสีย น้ำเน่า ซึ่งต้องคำนึงถึงวิธีการจัดการกับปัญหาเหล่านี้เป็นอย่างดี

การกำหนดเส้นทางเดินป่า ทำให้มีการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติโดยง่าย นักท่องเที่ยวอาจมีการเก็บหินเป็นที่ระลึก เก็บกล้วยไม้หรือพืชอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวให้มี

จิตสำนึก ความรักและห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น การที่มนุษย์และสัตว์เดินทางผ่านป่า จะมีการนำพาเอาเมล็ดหรือสปอร์ของพืชจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง เป็นการขยายหรือแพร่เมล็ดหรือสปอร์ของพืชไปตกในระหว่างทางเดินป่าจะทำให้เกิดการแพร่กระจายของพืชเหล่านั้น ซึ่งหากพืชนั้นเป็นอันตรายต่อพืชที่ขึ้นอยู่เดิม จะเกิดจากการแพร่พันธุ์ใหม่ และทำให้พืชเดิม ซึ่งอาจจะเป็นพันธุ์ที่หายากสูญพันธุ์ไปในที่สุด

การเพิ่มอัตราเร่งการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อการหุงหาอาหารและก่อกองไฟเพื่อแสงสว่างและความอบอุ่น เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม และเกิดการชะพังทลายของดิน ถ้าเป็นที่ลาดชันจะเกิดปัญหาดินถล่ม เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวและผู้สัญจรผ่านในบริเวณดังกล่าว

แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคจะเกิดความขาดแคลน เมื่อนักท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นจะทำให้เกิดความขัดแย้งกับเกษตรกรผู้ต้องการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก

แหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษาเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ 5 แห่ง ใน 5 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ภูเวียง (ขอนแก่น) ภูเรือ (เลย) ดาดโตน (ชัยภูมิ) เขาใหญ่ (นครราชสีมา) และเขาพระวิหาร (ศรีสะเกษ) ซึ่งรายละเอียดได้นำเสนอถึงลักษณะทางธรณีวิทยา ธรณีวิทยาโครงสร้าง และธรณีสัณฐานที่สำคัญของแต่ละแห่ง รวมถึงสถานที่พบซากบรรพชีวิน สิ่งก่อสร้าง และวัสดุก่อสร้างที่เกี่ยวข้องทางธรณีวิทยา เส้นทางท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา เป็นต้น